

Ірина Пойта

аспірант,

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку

НАН України»

м. Київ

Article devoted to the analysis of patterns and trends in the functioning of the market in Ukraine. The basic factors influencing market development services. The analysis of service industries and key indicators of service sector in Ukraine.

ДІАГНОСТИКА РИНКУ ПОСЛУГ

Одним із головних результатів трансформації економіки України є певний прогрес у соціальній сфері. Поряд з цим серед найважливіших соціальних проблем, рішення яких стоїть на порядку денному, істотне місце займають проблеми докорінного поліпшення роботи галузей сфери послуг, зокрема, обслуговування населення.

В Україні ринок послуг формувався відповідно до вимог централізованої, планової системи господарювання, тривалий час фінансувався державою за залишковим принципом. Зі здобуттям незалежності країна отримала у спадок сформовану структуру ринку послуг, основними суб'єктами якого були державні спеціалізовані підприємства – «будинки побуту», комбінати побутового обслуговування житла тощо, які надавали відповідні послуги для населення. Більшість підприємств побутового обслуговування зосереджувалася в містах. Ринок послуг було цілком монополізовано державою, а надання багатьох видів послуг населенню не вважалось престижним. Заробітна плата працівників цієї сфери була нижчою, ніж у провідних галузях народного господарства, тому кращі фахівці, як правило, не затримувались у ній [2, с.167].

Сучасний стан і розвиток ринку послуг в Україні характеризується активним розвитком ринку послуг, відбувається гегемонізація соціальної сфери як основи формування ринку послуг, що проявляється перш за все зростанням ролі соціальної сфери у формуванні ВВП, у структурі зайнятості. Світовий досвід свідчить, що в країнах, де основну роль посідає соціальна сфера, економіка є конкурентоспроможною, неухильно зростають основні показники ринку послуг.

В Україні динамічно зростає обсяг реалізованих послуг, які є результатом різноманітної діяльності, що здійснюються виробниками на замовлення будь-яких споживачів. Особливістю послуг є насамперед те, що вони не накопичуються (за винятком окремих видів), не транспортуються, не існують окремо від виробника, тобто вони споживаються, в основному, в момент і в місці їх надання [1, с. 206].

У 2011р. на ринку послуг із 86,1 тис. зареєстрованих підприємств – юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, основним видом діяльності яких є надання нефінансових послуг, фактично працювало 66 тис. підприємств, або 76,8% загальної кількості. Це зумовлено тим, що майже кожне четверте підприємство, яке обрало основним видом діяльності надання послуг, тимчасово призупинило діяльність або змінило основний вид діяльності на такий, що не належить до сфери послуг.

Найбільшою, як і раніше, залишалася кількість підприємств, що здійснювали операції з нерухомим майном –20,7% загальної кількості тих, що надавали споживачам послуги.

В Україні обсяг реалізованих послуг має тенденцію до зростання, зокрема, за 2002-2011 рр. збільшився в 6,6 раз. У 2011р. обсяг реалізованих послуг збільшився на 12,0% порівняно з 2010р., поряд із цим зменшення обсягів, як і в 2010р., спостерігалось в сфері освіти (на 4,4%) [3, с. 209].

Відносно обмеженою є частка України і в міжнародній торгівлі послугами. Відношення між експортом та імпортом послуг України складає 64,47 % до 35,53 %. Водночас, у країні є потенціал для розвитку міжнародної

торгівлі послугами. Слід зауважити, що розвиток експорту послуг України має стійку тенденцію до зростання не тільки в абсолютному вимірі, а й у відносних показниках. В економіці України вже набули розвитку деякі види послуг, такі як транспорт, торгівля, туризм, страхові, фінансові, ділові, послуги з ремонту.

Отже, можна зробити висновок, що розвиток сфери послуг в Україні потребує залучення додаткових інвестицій, в т.ч. іноземних. Залучення іноземного капіталу забезпечить не тільки надходження необхідних фінансових ресурсів, але й передових, технічно ефективних методів реалізації послуг, що сприятиме підвищенню їх якості, доступності, культури обслуговування та в кінцевому рахунку - підвищить конкурентоспроможність вітчизняних виробників послуг та значно зміцнить позиції України в міжнародному обміні послугами.

Список використаних джерел

1. Данилишин Б.М. Сфера та ринок послуг у контексті соціальної модифікації суспільства: [монографія]/ Б.М. Данилишин, В.І Куценко, Я.В. Остафійчук – К.: ЗАТ «Нічвала», 2005. – 328 с.

2. Куценко В.І. Соціальна безпека в контексті сталого розвитку / В.І. Куценко, В.П. Удовиченко – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2011. – 656 с.

3. Моргулець О.Б. Менеджмент у сфері послуг [Навч. посіб] / – О.Б. Моргулець - К.: Центр учбової літератури., 2012. - 384 с.

Пойта І.О. Діагностика ринку послуг / І.О. Пойта // Теоретичні та практичні аспекти розвитку менеджменту підприємств виробничої сфери: світовий та вітчизняний досвід : зб. матер. Всеукр. науково-практ. конф. молодих науковців, аспірантів, здобувачів і студентів (17-18 квіт. 2013 р.) – Житомир : ЖДТУ, 2013. – С. 166-168.